

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 280/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Blister Technology s. r. o.**, Gen. Ľ. Svobodu 1069/4, Partizánske, IČO 36 709 662, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Danica Birošová, s. r. o., Piaristická 46, Trenčín, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Trenčín č. k. 39Cb/1/2017 z 29. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. V napadnutom konaní vedenom na okresnom súde sa sťažovateľka domáha proti žalovanému zaplata 54 080 eur s príslušenstvom. Okresný súd rozsudkom z 9. apríla 2015 žalobu sťažovateľky zamietol a odvolací súd toto rozhodnutie potvrdil. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu sťažovateľka podala dovolanie a požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku v sume 6 489 eur, ktoré okresný súd uznesením z 3. júna 2016 sťažovateľke nepriznal. Na odvolanie sťažovateľky okresný súd uznesením z 30. júna 2016 zmenil napadnuté uznesenie tak, že sťažovateľke priznal oslobodenie od platenia súdneho poplatku v celom rozsahu. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 3Obdo/3/2017 z 30. mája 2017 zrušil rozsudky odvolacieho súdu, ako aj okresného súdu a vec mu vrátil na nové konanie. Po vrátení veci okresný

súd rozsudkom z 3. júna 2020 žalobu sťažovateľky opäť zamietol a krajský súd tento rozsudok opäť potvrdil. Sťažovateľka proti rozhodnutiu odvolacieho súdu opäť podala dovolanie a súčasne 11. mája 2022 požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku pre prípad, že by sa na ňu už nevzťahovalo pôvodné rozhodnutie okresného súdu o oslobodení z 30. júna 2016. Z tlačiva pre dokladovanie pomerov, ktoré 14. júna 2022 doručila súdu, vyplýva, že je v omeškaní s platením peňažných záväzkov 30 dní ku dňu podania žiadosti v celkovej sume 47 247,14 eur, v hotovosti má 6 eur, že najneskôr do 30 dní od podania žiadosti budú uhradené jej pohľadávky v sume 836,45 eur a má peňažnú pohľadávku voči [REDAKOVANÉ], v sume 2 681,56 eur. Vlastné imanie sťažovateľky je 6 639 eur. V sprievodnom liste uviedla, že u nej nedošlo k priaznivej zmene majetkových pomerov v porovnaní so stavom, keď bola oslobodená od platenia súdnych poplatkov v tomto konaní. Podľa pripojeného prehlásenia z 10. júna 2022 sťažovateľka už dlhšiu dobu nevyvíja podnikateľskú činnosť a ani nepodáva daňové priznanie, v bankách nemá vedené žiadne bankové účty. Z tohto dôvodu nevie poskytnúť súdom požadované dokumenty (daňové priznanie k dani z príjmov za rok 2021 vrátane súvahy a výkazu ziskov a strát a výpis z bankových účtov). Uznesením okresného súdu z 24. júna 2022 oslobodenie od platenia súdneho poplatku nebolo sťažovateľke priznané.

3. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol okresný súd konajúci tou istou sudkyňou ako v pôvodnom konaní napadnutým rozhodnutím, ktorým sťažnosť sťažovateľky ako nedôvodnú zamietol. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 254 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) je inštitútom výnimočným, predpokladom pre jeho priznanie právnickej osobe sú jej majetkové pomery, ale aj povaha podnikateľskej činnosti, stav a štruktúra majetku, platobná (ne)schopnosť. Súčasne je nutné prihliadnuť na to, či sa špekulatívne nezbavila majetku alebo iných výhod, aby sa poplatkovej povinnosti vyhla. Konanie o oslobodení od súdnych poplatkov je výlučne návrhové, bremeno tvrdenia, ako aj dôkazné bremeno ohľadom skutočností, ktoré sú rozhodné pre posúdenie toho, či pomery žiadateľa odôvodňujú oslobodenie od súdneho poplatku, zaťažujú stranu konania, ktorá o oslobodenie žiada. Ak žiadateľ neuvedie skutočností, z ktorých vyvodzuje dôvodnosť svojho návrhu, resp. ak sa mu nepodarí tieto skutočností preukázať, súd oslobodenie od súdneho poplatku neprizná. Osvedčenie, že žiadateľ nemá dostatok prostriedkov na úhradu súdneho poplatku, nie je potrebné preukázať vtedy, ak jeho nemajetnosť bez akýchkoľvek pochybností vyplýva zo všetkých indícií predložených žiadateľom alebo zahrnutých v spise. Sťažovateľka nepredložila súdom vyžadované daňové priznanie za rok 2021 vrátane súvahy a výkazu ziskov a strát a výpisu z bankových účtov, ktoré má na preukázanie majetkových pomerov zásadný význam. Na výzvu súdu opätovne uviedla, že daňové priznanie nepodáva z dôvodu, že nepodniká. Nezdôvodnila, prečo si túto svoju zákonnú povinnosť neplní, neuviedla dôvod nepodnikania, podrobne nevysvetlila všetky relevantné aspekty svojej nemajetnosti, aby bolo možné bez akýchkoľvek pochyb vyhodnotiť jej objektívnu nemajetnosť. Konanie o oslobodení od súdnych poplatkov nie je konaním, v ktorom by mal súd vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je iba v záujme žiadateľa o oslobodenie od súdneho poplatku, aby tvrdené skutočností podložil relevantnými dôkazmi. Súd preto pri rozhodovaní o žiadosti vychádzal z podkladov, ktoré sťažovateľka predložila a ktoré vyhodnotil ako nedostatočné. Pokiaľ sťažovateľka vo svojej sťažnosti apeluje na súd, že už raz bola v tomto konaní oslobodená celkom od platenia súdnych poplatkov, a to uznesením z 30. júna 2016, podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov je nutné skúmať na základe časovo aktuálnych

pomerov žiadateľa. Priznaným oslobodením od súdnych poplatkov uznesením z 30. júna 2016 nie je súd viazaný, keďže ide o uznesenie o vedení konania.

III.

Argumentácia sťažovateľky

4. Podľa sťažovateľky okresný súd v rozpore s princípom právnej istoty rozhodol o totožnej, resp. obdobnej veci odlišne, pričom v posudzovanom prípade ide o dve totožné skutkové a právne situácie, o ktorých malo byť rozhodnuté rovnako. Uznesením z 30. júna 2016 okresný súd sťažovateľke priznal úplné oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podané dovolanie, keď dospel k záveru, že u sťažovateľky boli splnené podmienky pre oslobodenie. Vychádzal z v tom čase aktuálnych pomerov sťažovateľky doložených tlačivom pre dokladovanie pomerov z 18. marca 2016, z ktorého vyplývalo, že ku dňu podania žiadosti bola v omeškaní so zaplatením záväzkov v celkovej sume 47 247,14 eur, mala vedené účty v troch bankových ústavoch, z ktorých v dvoch bol stav na účte mínusový a jeden bol vo výške 29 eur. Sťažovateľka mala pohľadávku v sume 836,63 eur, ktorá bude uhradená najneskôr do 30 dní od podania žiadosti, a pohľadávku proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] v sume 2 681,56 eur. Vlastné imanie sťažovateľky bolo 6 639 eur. Vzhľadom na uvedené majetkové pomery sťažovateľky v tom čase podľa súdu nebolo v jej možnostiach súdny poplatok 6 489 eur zaplatiť. Sťažovateľka v novom konaní opätovne žiadala o oslobodenie od platenia súdneho poplatku za dovolanie za takmer neznemených podmienok. Okresnému súdu 14. júna 2022 doručila tlačivo pre dokladovanie pomerov, z ktorého vyplývalo, že u sťažovateľky nedošlo k priaznivej zmene majetkových pomerov v porovnaní so stavom, keď jej oslobodenie bolo priznané (uznesením z 30. júna 2016, pozn.).

5. Okresný súd vo svojom rozhodnutí poukázal na sťažovateľkinu aktuálnu finančnú a majetkovú situáciu, z ktorej vyplýva objektívna neschopnosť sťažovateľky súdny poplatok zaplatiť. Odôvodnenie neoslobodenia od súdneho poplatku okresný súd oprel o iné dôvody, ako sú pomery sťažovateľky v zmysle § 254 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a to o nepredloženie daňového priznania, súvahy a výkazu ziskov a strát a výpisu z bankových účtov, o nezdôvodnenie nepredloženia daňového priznania a nepodnikania a o absenciu vysvetlenia všetkých relevantných aspektov sťažovateľkinej nemajetnosti. Uvedené dôvody neoslobodenia od súdneho poplatku predstavujú svojvoľný výklad ustanovenia § 254 CSP, ktoré je kogentnou normou a sú v rozpore s judikatúrou najvyššieho súdu (uznesenie č. k. 6Sžo/14/2011 z 31. mája 2011), podľa ktorej povinnosťou súdu rozhodujúceho o návrhu účastníka konania na oslobodenie od súdneho poplatku je primárne skúmať objektívnu neschopnosť účastníka zaplatiť súdny poplatok, a nie skúmať, na základe akých skutočností táto neschopnosť nastala. Okresný súd napriek tomu konal nad rámec zákona (*ultra vires*), keď skúmal dôvody nepodnikania a vyžadoval ďalšie podrobné dôvody sťažovateľkinej nemajetnosti.

6. Sťažovateľka s poukazom na nálezh č. k. III. ÚS 289/2017 uvádza, že v jej prípade rozhodoval rovnaký okresný súd obsadený rovnakou zákonnou sudkyňou, pričom rozhodol diametrálne odlišne, bez akéhokoľvek racionálneho zdôvodnenia, keď uviedol, že priznaným oslobodením od súdnych poplatkov uznesením z 30. júna 2016 nie je viazaný, keďže ide o uznesenie o vedení konania. Sťažovateľka sa z obsahu napadnutého uznesenia nedozvedela, na základe akých skutočností jej nebolo oslobodenie od platenia súdneho poplatku priznané, keď jej finančná a majetková

situácia je takmer rovnaká ako v roku 2016, keď jej oslobodenie priznané bolo, čím sa okresný súd dopustil jurisdikčnej svojvôle a arbitrárnosti.

7. Okresný súd neoslobodil sťažovateľku od zaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie, čím jej znemožnil uplatňovať si nárok v súdnom konaní. Aktuálne majetkové pomery sťažovateľky sú takmer totožné ako v pôvodnom konaní s jediným rozdielom, a to že sťažovateľka už nevyvíja podnikateľskú činnosť a v bankách nemá vedené žiadne bankové účty, pričom uvedené skôr posilňuje predpoklad jej objektívnej neschopnosti zaplatiť súdny poplatok. Z napadnutého uznesenia nie sú rozpoznateľné jasné kritériá, ktoré viedli okresný súd k už spomenutým záverom, a teda v ňom absentuje primerané zdôvodnenie.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivý súdny proces napadnutým rozhodnutím, ktorým okresný súd zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutie za prejav jurisdikčnej svojvôle a arbitrárnosti z dôvodu svojvoľného výkladu § 254 CSP okresným súdom, ktorý je vo vzťahu k dôvodom neoslobodenia postupom *ultra vires*, z dôvodu absencie primeraného zdôvodnenia a z dôvodu porušenia princípu právnej istoty.

9. Ústavný súd už viackrát (z najnovšej judikatúry porov. napr. III. ÚS 3/2020, II. ÚS 224/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 361/2015) zdôraznil, že rozhodovanie o súdnych poplatkoch – napr. o oslobodení od súdnych poplatkov, o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a podobne spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Rozhodnutie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky, napríklad pre oslobodenie od súdnych poplatkov, patrí zásadne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky č. k. III. ÚS 788/09).

10. Ústavný súd taktiež judikoval, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. II. ÚS 142/04, III. ÚS 344/2012).

11. Rozhodovanie o súdnych poplatkoch – o naplnení zákonom ustanovených predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov, o následkoch nepriznania oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014).

12. Ústavný súd však na tomto mieste konštatuje, že je oprávnený v ojedinelých prípadoch zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na (i) výšku súdneho poplatku, posudzovanú (ia) vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam prípadu a (ib) ekonomickým (finančným) možnostiam sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok,

a na (ii) fázu konania pred všeobecným súdom, k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. Jedamski and Jedamska v. Poľsko, č. 73547/01, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 26. 7. 2005, body 60 a 66). Príčinou uvedeného stavu býva najčastejšie úplná rezignácia všeobecného súdu na vyvažovanie verejného a súkromného záujmu, prípadne nedôsledné vyvažovanie (opomenutie podstatnej „premennej“ pri vyvažovaní).

13. Použijúc uvedené východiská na vec sťažovateľky, ústavný súd hodnotí, že okresný súd pri rozhodovaní o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie interpretoval a uplatnil § 254 ods. 1 CSP spôsobom, ktorý je ústavne konformný a nearbitrárny. Ide o aplikáciu a výklad jednoduchého/podústavného práva reglementujúceho otázku možného oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

14. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že okresný súd založil svoj záver o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku na nepreukázaní objektívnej nemajetnosti sťažovateľky, teda na neunesení dôkazného bremena ohľadom skutočností rozhodných pre posúdenie toho, či pomery sťažovateľky odôvodňovali oslobodenie od súdneho poplatku. Čo sa týka skúmania dôvodu nepodnikania, nepodania daňového priznania a ďalších dôvodov sťažovateľkinej nemajetnosti, tieto dôvody okresný súd skúmal vzhľadom na nedostatočné preukázanie jej majetkových pomerov. V situácii, keď sťažovateľka 14. júna 2022 predložila tlačivo, v ktorom preukazovala svoje majetkové pomery duplikovaním údajov z roku 2016, a v pripojenom vyhlásení uviedla, že nevyvíja podnikateľskú činnosť, nepodáva daňové priznanie a v bankách nemá vedené žiadne bankové účty, išlo len o ničím nepreukázané tvrdenie sťažovateľky, ktorého pravdivosť osvedčila len čestným vyhlásením bez možnosti jeho overenia z verejne dostupných registrov (Obchodný register, pozn.) Odôvodnene tak vznikla na strane súdu pochybnosť o jej objektívnej neschopnosti zaplatiť súdny poplatok a existencii takých pomerov na strane sťažovateľky, ktoré by odôvodňovali rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na § 41 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, z ktorého vyplýva pre sťažovateľku ako obchodnú spoločnosť zákonná povinnosť podať daňové priznanie, a to aj v prípade, ak nepodniká. Preto, ak okresný súd vychádzal z podkladov predložených sťažovateľkou, ktoré vyhodnotil ako nedostatočné pre posúdenie jej objektívnej nemajetnosti bez akýchkoľvek pochybností, nejde podľa názoru ústavného súdu o arbitrárny záver.

15. Pokiaľ sťažovateľka argumentuje uznesením najvyššieho súdu č. k. 6Sžo/14/2011 z 31. mája 2011, aj z tohto rozhodnutia vyplýva predpoklad (preukázateľnej) existencie objektívnej neschopnosti navrhovateľa zaplatiť súdny poplatok a povinnosť súdu ju skúmať. Existencia objektívnej neschopnosti strany zaplatiť súdny poplatok je prvotným predpokladom pre možnosť súdu rozhodnúť o priznaní oslobodenia.

16. Ústavný súd vzhľadom na prezentované závery uzatvára, že nie je oprávnený vstupovať do tejto ústavne udržateľnej interpretácie ustanovenia § 254 ods. 1 CSP v situácii, keď okresný súd zvolil podľa ústavného súdu ústavne korektný výklad tejto právnej normy. Záveru okresného súdu nemožno z ústavnoprávneho hľadiska vytknúť arbitrárnosť, ktorá by zakladala porušenie sťažovateľkou označených ústavných práv.

17. Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že samotná sťažovateľkou deklarovaná skutočnosť, že jej vlastné imanie je 6 639 eur, spochybňuje záver o objektívnej neschopnosti sťažovateľky zaplatiť súdny poplatok 6 489 eur.

18. Ústavný súd súčasne konštatuje, že okolnosti rozhodnutia posudzovaného v konaní sp. zn. III. ÚS 289/2017 neboli totožné ako v aktuálne posudzovanej veci. V označenej veci ústavný súd svoj záver o porušení práv sťažovateľa založil na zistení, že konajúci súd svoje rozhodnutie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku oprel o iné dôvody ako podnikateľské riziko, prezumovanie schopnosti úhrady trov advokátovi či absencia vyššej moci, ktorá by zakladala dôvod oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok. K námietke, že okresný súd rozhodol v rozpore s princípom právnej istoty, ústavný súd uvádza, že okresný súd nielenže nie je viazaný svojím vlastným rozhodnutím o priznaní oslobodenia, ale môže uznesenie o priznaní kedykoľvek zrušiť, resp. oslobodenie odňať *ex offio* (§ 254 ods. 2 CSP), čo vo vzťahu k rozhodnutiu v inej veci totožného účastníka (hoc vedenej pred tým istým súdom) nie je možné.

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok relevantnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

20. Keďže ústavný súd nezistil relevantnú ústavnoprávnu súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a postupom a napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu